ماڵێك له‌ ئاسمان

گولیی ته‌ره‌قی

و/ دلاوه‌ر قه‌ره‌داغی

هاوینێكی ناخۆش بوو، هاوینێكی گه‌رم، بێ ئاوو بێ كاره‌با، هاوینێك كه‌ هه‌ر هه‌مووی جه‌نگ و ترس و تاریكیی بوو. مه‌سعود(د) ده‌تگوت هه‌ڵدێرراوه‌ته‌ بنی خه‌ونێكی ناخۆشه‌وه‌، گێژو وێژو په‌شۆكاو، خێرا په‌لی ژن و مناڵه‌كانی گرت و خۆی گه‌یانده‌ هه‌نده‌ران، نه‌ بیری كرده‌وه‌و نه‌ ده‌شیزانی چ ئاینده‌یه‌ك چاوه‌ڕێی ده‌كات. نه‌یده‌ویست كه‌سێكی فامیده‌و وردبین و دوور ئه‌ندێش بێ، نه‌یده‌ویست مشوره‌ت به‌ كه‌س بكات، مشوره‌ت به‌و كه‌سانه‌ی كه‌ له‌م به‌ئه‌زموونترو له‌هه‌ر جۆره‌ جێگۆڕكێ و گۆڕانێك ده‌ترسان، یاخود مشوره‌ت به‌و كه‌سانه‌ی كه‌ باوه‌ڕیان به‌خاك و

سوننەت و رەگورِیشە هەبوو، مانەوەیان لێرە لەسەر بناغەی برِیارێکی ئەخلاقیی بوو.

مەسعود (د) لە جەنگ بێزارو زەندەقی لە مەرگ چوو بوو، دڵەراوکێی شەوان تواناو حەوسەڵەی پێنەهێشتبوو، شپرزەیی بەسوێی سپێدانیش ئازاری دەدا. دەبوو برِوات، دەبوو راکاو لەجێگەیەکی ئەمیندا داسەکنێ، جێگەیەك دوور لە هەراو زەناو بۆمب و بۆردومان، جێگەیەك دوور لە چەنگاڵی مەرگ.

کاروبارەکانی وەك (با) بە نهێنیی جێبەجێکرد، کەلوپەلی ماڵەکەی تالآنفرۆش کردو خانووەکەشی بە موفت و خۆرِایی بە ئەووەڵین مشتەری فرۆشت، ڤیزای وەرگرت، بلیتی تەیارەی کرِی، باروبنەی پێچایەوەو رێك لەکاتی خواحافیزییدا، وەك خەڵکانێکی تا لێهاتوو چاوی بە دایکە پیرەکەی کەوت و ئەژنۆی شکا.

لەخۆی پرسیی: " ئەدی باشە ئەم پیرێژنە چۆن؟"

دڵ و ریخۆڵەی لە ژان و برکا هێند تاوی سەند کە بۆ لەحزەیەك جەنگ و مەرگی بیرچۆوەو برِیاری مانەوەیدا.

مەهین خانم لەتەواوی ئەو ماوەیەدا هەر سەیری کردبوو، بێئەوەی شتێك بپرسێ یا پرتەو بۆڵەیەك بکا یاخود گوزارشت لەخۆی بکات، بەچاوی خۆی بینیبووی کە چۆن دارو نەداری خراوەتە سەر فرۆشتن، بەڵام ئەم فزەی لێوە نەهاتبوو. بە چاوی

خۆی بینیبووی کە چۆن خەڵکانی غەریبە بەماڵەکەدا ئەم ژووراو ژوور دەکەن، بەڵام ئەم لێوی هەڵنەهێنابووەوە، بەدرێژایی ئەو ماوەیە لەقوژبنێکدا، لە پاڵ دیوارەکەدا هەڵتروشکابوو، لەسەر فەرشە گەورە تەورێزییەکەی یادگاری باپیران، بە حەسرەتێکی شاراوەوە دەستی بەسەر گوڵە مەخمەلییەکانی فەرشەکەو وێنە رەنگاورەنگە ئاڵتونییەکانی رۆژانی رابردوودا هێنابوو، دوا بەرکەوتنی سەر پەنجەکانی بەو بارستە ئاشنا دێرینەیە، لە دەسهێنان دەچوو بە بەیەنێکی نیوە گەرم لەدوایین ساتەکانی ژیاندا. چنگیکردبوو بە ریشاڵی قوماشی سەر مێزەکەدا تا بۆ ساتێك خۆی پێوەیان راگرێ، چاوی گێڕابوو بۆ قاپە گوڵدارەکان کە ئەم دەست و ئەو دەستیان دەکرد، چاوی گێڕابوو بۆ چرا بن بەرزە رووسییەکان کە فرۆشرابوون.

ویستبووی بڵێ: " نا، بوخچە قەیفەییەکەو ئاوێنەی مارەییەکەم نادەم! " ویستبووی شتێ هەڵگرێ و وەیشارێ، بەڵام ورتەی لێوە نەهاتبوو، شەلاڵ لە برینی ناخ ... بۆ خۆی لە کونجێکدا هەڵتروشکابوو.

شایەتی تالانفرۆشکردنی کاتژمێری دیوارو مێزو کورسیی و دەفری چینیی و چوارچێوە ئاڵتونییەکان بوو، تەواوێك وەك سەفەری خەمگینی مناڵەکانی دایکێکی پیر بۆ شارەکانی

فەرەنگستان. دەیزانی رۆژگارێکی سەختی لەپێشەو کەچی قەبوولێشی بوو، چ گلەییەکیشی لە کوڕەکەی نەبوو، ئاخر ئەم خۆی سالآنێك لەوەوبەر خانووەکەی خستبووە سەر کوڕەکەی، بڕیاریان وابوو تا ئەم لە ژیاندا مابێ خانووەکە نەفرۆشن، ئەمە بڕیارێکی دێرین بوو، بڕیاری ئەوسای پێش شۆڕش و جەنگ، بڕیاری ئەوسای پێش ترس و لەرزو سەرگەردان بوونی منالّەکان. مەهین خانم جگە لە سلامەتی و بەختەوەریی کوڕەکەی چ شتێکیتری نەدەویست، بۆ کچەکەیشی هەمان شت کە شووی کردبوو بە کابرایەکی ئینلیزو لە تاران نەمابوو، فەرشی ژێر خۆیشی پێدابوون، تەنانەت ئامادەش بوو رۆحی خۆی دەربێنێ و بەوانی ببەخشێ، منالّەکانیشی بەهەمان شێوە ئەمیان خۆشدەویست.

مەسعود (د) قەتاوقەت لەبیری ئەوەدا نەبوو کە دایکە پیرەکەی جێبێلێ و راکات، یان بە تاقی تەنها بە ئەمانی خودای بسپێرێ و بەلای راپەڕاندنی کاروباری خۆیەوە بچێت، کەچیی دواجار لەو شپرزەیی و نەگبەتییەدا، لەو جەنگ و بۆردومان و ئەگەری مردنەدا، هۆش و گۆشی بەخۆی نەما، بەرپرسیاری کارو خولیاکانی نەبوو. مەهین خانم ئەمەی دەزانی و بێدەنگیی و تەسلیمبوون و قایلبوونەکەشی لەو پەیبردنە دایکانەیەوە

سەرچاوەی گرتبوو. هەڵبەت دەگریا، بەردەوام دەگریا، بەڵام بەنهێنیی و دوور لە چاوانی ئەوانیتر دەگریا، شەوان لە تاریکیی ژێر چەرچەف و بە ڕۆژیش لە حەمامی دەرگا داخراوو لەودیو دارکاجە بەرزەکانی باخچەکەوە دەگریا. شاڵ و فەرش و ئەشیا دێرینەکان، یادەوەریی باوك و مێردو ڕۆژە خۆشەکانی جحێڵیی ئەم بوون و خۆشیدەویستن، ئاخر لەگەڵیاندا عومرێکی بردبووە سەرو ئولفەتی پێوە گرتبوون، یادەوەرییەکانی وەك هەزارەها وێنەی پەرتەوازە لە فەزادا، لە ژوورەکانی خانووەکەدا دەهاتن و دەچوون و جێگەپێ و شوێن پەنجەی سەردەمی منالّیی بەسەر سەنگچنی حەوشەو گەچی دیوارەکانەوە مابۆوە. مەهین خانم جگە لەم ماڵە بەهیچ شوێنێکیتر ئاشنا نەبوو، دەیبینی کە ئیدی خاوەنی ئەم جێگەیە نییە، خاوەنی هیچ شوێنێك نییە، ژێرپێی بۆشاییەو بە هەڵپەسێرراوی لە فەزادا ماوەتەوە، حەزیدەکرد وەك پشیلە کە کاتی نەخۆشی و مەرگ سەر دادەخاو تێیدەقوچێنێ، ئەمیش هەر وەك پشیلە دیار نەمابا، بەڵام دەیبینی هێشتا ماوەو زیندووەو ئامادەی مردن نییە، ئاخر خەڵکانیتر پیرییان بەسەردا سەپاندبوو، ڕوانینی بێڕوحم و قەزاوەتی بێویژدانانەی ئەوان تەمەنیان بۆ دیاریکردبوو، تێپەڕینی ساڵانیان دەدایەوە بە ڕوویدا.

بەڵام ئەم وێنەیەکی جحێڵانەی بۆ خۆی هەبوو، وێنەیەکی پێچەوانەبوو لە ئاوێنە دێرینەکاندا، لە یادەوەرییە خۆشەکانی رۆژانی پێشوودا. دڵی وەتەپە دەکەوت و چاوی بە دوای شتەکاندا رایدەکرد، چاوەڕوانی ئایندە بوو، چاوەڕوانی هاتنی بەهارو هاوین... هەزار ئومێدو ئارەزووی بۆ خۆی و بۆ منداڵەکانی، بۆ کوڕەزاو کچەزاکانی، بۆ نەبیرەکان* ی لە سەردا بوو ... حەفتاو چوار ساڵ یان حەفتاو شەش یاخود زیاتر! خەڵکانی تر ئەم حیسابەیان بۆ دەکردو رۆژی شووکردن و لەدایکبوونی وییان مەزەندە دەکرد، ئەگینا مەهین خانم لە چل ساڵیشی تێنەپەڕاندبوو، ئەمە تەنها خۆی دەیزانی و هەستیپێدەکردو باوەڕی پێبوو، وا هەنووکەش .. بێ جێگەو بێ رێگە، نەیدەزانی کەوتۆتە کام ساتەوەختی زەمەنەوە، نەیدەزانی کێیەو لەکوێیەو چارەی چییە! ببووە شتێکی زیادە لە دەرەوەی سیستیمی کەونیی مەنزومەکان، وەك ئەستێرەیەك کەوتبێتە خوارەوەو بۆ قوژبنێکی تاریکی ئاسمان دوور خرابێتەوە ... حەزیدەکرد مردبا، بەڵام مەرگ لێی دوور بوو، پا ی عەردی دەویست، بەیەنی گەردیلەی رووناکیی و گەرمایان قووتدەداو هۆش و بیری بە هەزار

---

*نەبیرە: منداڵەکانی کوڕەزاو کچەزا.

تاڵە دەزووی نەبینراوەوە بە گۆشەو کەناری شیرینی ژیانەوە دوورابوو.

بڕیاردرا کە مەهین خانم بۆ چەند هەفتەیەك یان زیاتر (ڕەنگە بۆ دوو سێ مانگ) ببەنە لای خوشکەکەی تا مەسعود (د) لە پاریس جێگیر دەبێ، خانوو دەگرێ، ئیشێك پەیدا دەکا، ژیانی باش دەبێ و ئەوسا فرسەت دێنێ و بە خەیاڵێکی ئاسوودەو دڵێکی خۆشەوە دایکی رادەکێشێ. کچەکەیشی هەر خەیاڵی لای بوو، سەرەڕای کەمیی داهات و گرانیی ژیان بەردەوام لە لەندەنەوە تەلەفۆنی دەکردو داوەتی دایکی دەکرد، زاوا ئینگلیزەکەشی پیاوێکی دلۆڤان بوو، ئامادەبوو پێشوازیی لە خەسووی بکا. بە کورتیی دەبوو ئارام بگرن، دواجار هەموو شتێك دەچووەوە شوێنی خۆی، دەشێ باشتریش لەیەکەم رۆژ، مەهین خانمیش ژنێکی بە حەوسەڵەو ئاقڵ بوو، مناڵەکانی قەرزارباری ئەو هەستە دایکانەیەی وی بوون.

یەکەمین دوو هەفتە کەمێ قورس تێپەڕیی، ئاخر جێگۆڕکێ هاسان نەبوو، مەهین خانم فێر نەبوو شەوانە لە ماڵی ئەم و ئەو بخەوێ، بە ژوورو چەرپاو سەرینی خۆی راهاتبوو، راهاتبوو بە دەنگە دەنگی کۆڵان و هاموشۆی هاوسێ دێرینەکانی، تەنانەت بە بۆساردی موبەق و شێی ئاشنای پێپلیکانەکەی سەرێ راهاتبوو،

راهاتبوو بە بۆنی گوڵەکان و بە ئامادەیی هەمیشەیی چوار دار چنارە بەژن زراڤەکەی هاوتەمەنی باوکی.

خوشکەکەی مەهین خانم ژنێکی میهرەبان و میوان دۆست بوو، دختۆر (یونس خان) ی مێردیشی کاری بەکاری کەسەوە نەبوو، پیاوێکی خەمگین و تەنهاو خەفەتی بۆ دووریی مناڵەکانی دەخوارد. دوای شۆڕشی ئێران هەر حەوت کوڕو کچەکەی لە ئێران دەرچوو بوون، کوڕە گەورەکەی نیشتەجێی ئوستورالیاو دەستی پیا رانەدەگەیشت، دوو کچەکەی (دووانە خۆشەویستەکە) لە ئەمەریکا بوون، کوڕە ناوەنجی لەنێوان سەنگاپوورەو تایلاندو ژاپۆندا دەهات و دەچوو، ئەویتریش بەردەوام شوێنی نیشتەجێ بوونی خۆی دەگۆڕیی، یەکێ لە کەنیشکەکانیش (بە مەزەندەی دختۆر یونس خان – ئاخر دڵنیا نەبوو– زەینی لەکار کەوتبوو) رەگەزنامەی کەنەدایی یا هیندوستانیی یاخود وڵاتێکی نەناسراوی ئەفریقای وەرگرتبوو.

هەرتك خوشك لەیەکتر نزیك بوون و مەسعود گیان لەوبارەیەوە چ خەمێکی نەبوو، دواجار بۆردومانی شەوانەو هێرشی موشەکە نەحلەتییەکان رۆحییەتی هێمنی دختۆر یونس خانیان زۆر گۆڕی، شتی سەیر سەیری بەخەیاڵدا دەهات و لەخۆوە گومانی لە هەموو کەسێك دەکرد، لەودیو دەرگاوە گوێی لەقسان رادەدێرا، لەجزدان

یاخود لەجانتای مەهین خانمدا بەدوای تشتە خرتکەو پرتکەکانی خۆیدا دەگەڕا کە دەیشاردنەوەو بیری دەچوو لەکوێی داناون، لای خۆی دڵنیابوو کە مەهین خانم چاویلکەو چەرخەکەی هەڵگرتووە، ئەمەی بە ژنەکەی دەگوت، ئیدی ژنەکەشی دەکەوتە سکاڵاو دەبووە دەمەقاڵێیان، مەهین خانمیش هەڵکورماو لەودیو دەرگاوە، لەتاو شەرم گرمۆڵە دەبوو، رۆژەکانی دەژماردن تا هەرچی زووترە بەرەو فەرەنگستان بکەوێتە رێ و لای مناڵەکانی ئاهێکی بەبەردا بێتەوە، دڵیشی بە دختۆر یونس خان دەسووتاو دڵنیابوو کە ئەم رەفتارانەی بە مەبەست و لە ناڕەسەنییەوە نین. تەنانەت ئەو رۆژەی کە پەنجەی بوو بە دەرگاکەوەو نینۆکی لەبێخەوە دەرهات، یان ئەو شەوەی کە مێردی خوشکەکەی بەدوای ئەنگوستیلە یاقیقییەکەیدا نوێنەکەی ئەمی ژێرەو ژوور کردو گیرفانەکانی گەڕا، نە کڕووزایەوەو نە ورتەیەکیشی لە دەم هاتەدەر ... بەخۆی گوت هەموو ئەم ساتانە تێدەپەڕن و سوپاسی خودای کرد کە مناڵەکانی ساخ و سلامەتن و خۆیشی سەرەڕای هەموو ئەم شتانە، هێشتا هۆشیارو زیندووە.

دواجار رۆژی سەفەر هات و بە دیداری مەسعود (د) و مناڵەکانی شادبۆوە، مەهین خانم وایدەزانی خەونەو لەخۆشیدا هۆن هۆن فرمێسک لە چاوانییەوە رژا. ئاخر ئەوێك کە بە سانایی

لەبەردەم خەڵکیدا نەدەگریا، هەنووکە ئیدی گریانەکەی لەدەستی خۆیدا نەبوو، پەیتا پەیتا سەرو رووی کوڕەزاکانی ماچدەکردو ئاگای لە خەوو ئیسراحەت نەمابوو، گەرچی بەدرێژایی شەو بەپێوە بوو: فڕۆکەخانە، گومرگ، گەڕان بەدوای جانتاکانیدا، ونبوونی جزدانەکەی، لەبیرچوونی چاویلکە زەررەبینییەکەی و پاکەتی دەرمانەکانی، قاچ ئێشەو ژانەسەری کوتوپڕو دڵ تێکەڵاتنە نەفرەتییەکەی ناو فڕۆکە ... بەڵام گەر لێگەڕابان حەزیدەکرد تەواوی ئەو رۆژە بئاخڤێ و مناڵەکان و کوڕو بووکەکەی ماچکاو بەو شوقە هێندەی کونە مشکەدا بێت و بچێ و پەرۆش و دەستەپاچە هەزاران پرسیاری بێسەروبەرە لەبارەی ئەم و ئەوەوە بکا.

بە زۆری زۆردارەکیی مەهین خانمیان دوو شەو لە ژووری مناڵەکاندا خەواند، دۆشەکیان لە ژووری میوانا بۆ مناڵەکان راخست و بە ئەسپاییش بە گوێیاندا چرپاندن کە داپیرە تازەکیی گەیشتووەو فەقیرە ماندووە، پاشان جێگەکەی دەگۆڕن و ژوورەکەیان دەدەنەوە.

مەهین خانم خیشکردن و بێدەنگیی مناڵەکانی بینی و دڵی داهێزرا، ویستی تشتێك بڵێ بەڵام رووی نەهات، حەوسەڵەی گوتنیشی نەبوو، تەواوی جەستەی لە شەکەتیدا دەلەرزی ...

هەرکە سەری نایە سەر سەرین خەوی لێکەوت، ئاگای لەخۆی نەما، بەڵام دەمەو سپێدە خەبەری بۆوە، وا مەزەندەی کرد کە قورسێکی ئاسنیان نابێتە سەر قەفەزەی سینگی و هەستێکی ئازاردەرو نەناسراو ، جۆرێك لە شەرم و هەستکردن بە حەقارەت و گوناھ وەك ئازارێك لە بەیەنیدا پێچی دەدا. نیگای عاجزانەی منداڵەکانی هاتەوە بیرو ناڕەحەت بوو لەوەی کە ژوورەکەیانی زەوتکردووە، وەك بڵێی لەشیشی بدەن و ناو دۆشەکڵەو ژێر سەرینەکەی پڕ بن لە سوژن. پێی باشتر بوو لە ڕاڕەوەکەو لەودیو دەرگاکەوە، یاخود خۆی گرمۆڵەکاو لەسوچێکی کەنتۆرەکەی کونجی دیوارەکەدا بنوێ و جێی کەس نەگرێ. ڕۆژی سێیەم جێگەکەیان بۆ گۆڕی و ئیدی مەهین خانم هەناسەیەکی ئیسراحەتی هەڵکێشا. دۆشەکێکی ئیسفەنجی سوکەڵەیان دایە کە شەوانە لە ژووری میوان رایدەخست و بەرۆژیش لەژێر قەنەفەکەدا دەیشاردەوە. جانتاکانی لەژووری موبەق دانابوو، جانتا دەستییەکەشی بۆ هەر شوێنێك لەماڵەکەدا چووبا لەگەل خۆیدا دەیبرد. دەرگای کەنتۆرەکە لەبەر زۆری جلك دانەدەخراو ژێر چەرپاکانیش پڕ بوون لە کەلوپەل، جێگە بۆ قاچ راکێشانیش نەبوو. ئاخر مەهین خانم عومرێکی لەخانووی گەورەو ژووری رووەو خۆرو دیمەنی ئاسمان و هەتاوو باخ و باخچە بەسەر

بردبوو، ژوورەکەی گەنجینەی خۆی هەبووەو ئەمبارەکەی سەرێ جێی سەدەها جانتاو ژێر زەمینەکەش جێی باری لۆرییەك کەلوپەلی تیابووە، باشە ... ئەم قسانە هی رابردوون، ژیان سەرێ و ژێرێی هەیەو نووستن لە قوژبنێکی ژووری میوانیش خالّی لە لوتف نییە، هەلّبەت دەنگە دەنگ لە کۆلآن زۆرو ورەی ترامێکی ژێر زەمینی کە لەو نزیکانەوە تیچدەپەڕیی شووشەی پەنجەرەکانی دەهێنایە لەرە، بەلآم مەهین خانم لە هەمان دەقیقەی یەکەمەوە بەخۆی گوت کە ژیان لە فەرەنگستان ئاوهاییە، وەختی نازو نووز نییەو سوپاس بۆ خودا کە لای منالّەکانێتیی و ژیانی دامەزراوەتەوە.

کوڕەزاکانی لەژیانیان قاییل بوون، قوتابخانەکەیان خۆشدەویست و دەستەیەك هاوڕێ و هاوپۆلی پورتوگالییان پەیدا کردبوو، جار ناجار میوانداریيان دەکردن و مەهین خانم ناچار دەبوو لە جێگەکەی هەستێ و لە شوێنێکیتر دانیشێ، دۆشەکلّەکەی هەلّدەگرت و بەدوای کونجێکی ئارامدا دەگەڕا.. لە کوێ؟ دوو ژوور ژووری نووستن و موبەقێکی درێژکۆلّەو حەمامێکی چکۆلّەو ئاودەستێك لە گۆشەیەکیدا ... خۆ نەدەکرا بچێ لە ژووری کوڕو بووکەکەی بنوێ، گەرچی کوڕەکەی داوای لێدەکرد لەوێ بنوێ و بووکە دلۆڤانەکەشی هیچی نەدەگوت،

لەژووری منداڵەکانیش جێ نەبوو، دوو چەرپای بەیەکەوە لکاوو کتێب و پێڵاوو ڕەکتەی تێنس و تۆپی فتبۆڵێن لە عەردەکەدا، دەمێنێتەوە موبەق ... قسەی ناوێ، ئاخر مەگەر مەهین خانم چەند بست جێگەی داگیر دەکرد؟ چکۆڵە هێندەی منداڵێك بوو، لاوازو چکۆڵەو تورت لەناو باوڵ و لەژێر چەرپاکەشدا جێی دەبۆوە.. شەوێکیان لەناو بانیۆی حەمامەکەدا نووست و خەویشی لێکەوت، بەڵام کوڕەکەی بەتوندی ناڕەزایی دەربڕیی و لەوێ هەڵیسان و هێنای بەزۆر لەسەر سیسەمەکە، لای ژنەکەیەوە خەواندی. ئەو شەوە ناخۆشترین شەوی ژیانی مەهین خانم بوو، ئاخر شەرمی لە بووکەکەی دەکرد، لەسەر لێواری سیسەمەکە ڕاکشا، هێند دوور کە ئەگەر یەك تۆزقاڵ جوڵابا دەکەوتە خوارەوە، ئەو شەوە پێڵووی لێکنەنا، چەرچەفەکەی بەردەکەوت و بەیەنی وەخووروو دەکەوت، هێند خۆی گرمۆڵە کردبوو کە بەتۆپێکی چکۆڵە دەچوو، گەر بە ئەسپایی پاڵێکت پێوەنابا یەکسەر دەکەوتە خوارەوە.

بووکەکەی سێ چوار شەوێك دگانی بەخۆیدا گرت و پاشان بەقسەی خۆش شووەکەی تێگەیاند کە بەردەوام بوونی ئەو وەزعە شتێکی ڕاست نییە، مەسعود (د) یش گەرچی پیاوێکی هێمن و ئاقڵ بوو، کەچی نەزانرا بۆچی بەو قسەیە تەقییەوەو ژن

و مێردیش دەمیان لەیەك گیر بوو، شتی وایان بە یەکتر گوت ئەوسەری دیار نەبوو، مەهین خانم مردو زیندوو بۆوە، لەعنەتی لەخۆی کرد کە خەتای وییە هاتووە بۆ ئێرەو ژیانی خێزانێکی شێواندووە، هەمان ڕۆژ بڕیاری ڕۆیشتنیدا.

جانتاکەی پێچایەوە، پێڵاوەکانی لەپێکردو چاکەتەکەی پۆشی، لەسەر کورسی ڕاڕەوەکە دانیشت و چاوەڕێی کرد، چاوەڕێی ئەوەی کە لێدانی دڵی هێور بێتەوە، چاوەڕێی ئەوەی کە بیری ساف و هاوسەنگ بێتەوەو بزانێ بۆ کوێ بچێ! چما بگەڕێتەوە بۆ تاران؟ ئەمەیان باشترین شتە ... بەڵام ئەدی لەوێ بچێ بۆ کوێ؟ بچێ بۆ ماڵی خوشکەکەی؟ واتە دووبارە دختۆر یونس خان و گەوجە گەوجییەکانی! نا ... ناکرێ ... ئەدی بچێ بۆ ماڵی کچە پوورەکەی؟ بیری چووبۆوە کە دوو مانگ لەوەوبەر ئەو کچە پوورەی مردووەو دەستیکردەوە بە گریان ... ئەدی بچێ بۆ ماڵی کوڕە مامەکانی؟ ماڵی برازاکانی؟ (ئاخر برازاکانی چووبوون بۆ ئەمەریکا) ئەدی بچێ بۆ قەبرسان؟ قیروسیا، سواڵ دەکا، کارەکەرێتیی ماڵان دەکا، بەس نییە لە مەملەکەتی خۆیدایە، سەر دەنێتە سەر ئەرزو دەمرێ، کەواتە لێرە نامێنێ، مەحاڵە لێرە نامێنێ.

خۆشبەختانە مونیژەی کچی مەهین خانم (کە لەفەرەنگستان بە مەگی بانگیان دەکرد) لە لەندەنەوە تەلەفۆنی کردو پاڕایەوەو تکاو رەجای کرد کە هەمان رۆژ، هەمان دەقیقە دایکی سواری تەیارە کەن و رەوانەی لای ئەمی بکەن... هەمان دەقیقە کە نەدەکرا ئەوە بکرێ، بەڵام هەفتەی دواتر مەهین خانمیان برد بۆ فڕۆکەخانە، مەهین خانم وەك مەلێك کە لە قەفەز ئازاد کرابێ، گیانێکی تازەی تێهاتەوە، تەیارەکە لەماڵ دەچوو، گەرم و ئەمین و ئومان، ئاخر لەوێدا مەهین خانم کورسی خۆی هەبوو، هیی خۆی، جێگەکەی دیاری کراوو کەس بۆی نەبوو لێی داگیرکا، خۆ گەر لەسەر عەردیش یەك کورسییان بدایە، یەك بست جێگەیان بدایە کە بیزانیبا هی خۆیەیەتی، هیچی تری نەدەویست. بەئیشتیهاوە کەوتە خواردن و نەنە خانمی بیرکەوتەوە کە بەسینی شێوی بۆ دەهێنا – ئاخر ئەوکات ئەم کەسێ بوو حیسێبی بۆ دەکراو سەری لەنێو سەرانا بوو– چەند دڵی بۆی سووتاو چەند گریا کاتێك هەواڵی شەهید بوونی کوڕەزاکەی نەنە خانم و شێتبوونی کوڕەکەی بیست، گەر ئەوە روونەدابا ئەوا ئێستا هەموو شتێك جۆرێکیتر بوو. مەسعود (د) دەیویست جێگەیەکی چکۆڵە بۆ دایکی بگرێ و بە نەنە خانمی بسپێرێ، ئەوە باشترین رێگەچارە بوو بۆ هەمووان، بۆ خۆی و بۆ

دایکیشی، بەڵام کێ خەبەری لە سبەینێی خۆی هەیە؟ خومپارە کەڵلەی کوڕەزاکەی نەنە خانمی پێکاو دەسبەجێ کوشتی، چەند کەسێ لە سەبزەوار* ەوە هاتن و بووە قیامەت، لە کۆمیتەوە هاتن، لە دەزگای شەهیدانەوە هاتن، پیرۆزبایی و سەرەخۆشیی، نەنە خانمیان بردەوە بۆ گوندەکەی خۆی، ژوورێکیان دایەو شەهیدانەیەکیان بۆ بڕییەوە، بڕیاردرا کە لەهەمان جێگە بمێنێتەوە. هەموو ئەو شتانە بەر لە ڕۆیشتنی مەهین خانم بۆ ماڵی خوشکەکەی روویاندابوو.

مەگی (مونیژەی جاران) دایکی لەئامێز گرت و هێند بە عیشق و دڵتەنگییەوە بەخۆیەوە گوشیی کە خەریکبوو لە ئازارو خۆشحاڵییدا هەناسەی لەبەر ببڕێ. زاواکەشی ماچیکردو توند توند دەستی گوشیی. دایڤید ئۆکلّی پیاوێکی باش بوو، خوێنی یەهودیی لە دەمارەکانیا دەگەڕاو خوێن گەرمییەکەشی هەر لەوەوە بوو، مەهین خانم کاتی خۆی ناڕازیی بوو بە شووکردنی کیژەکەی بە یەهودییەکی ئینلیز، حەزیدەکرد زاواکەی ئێرانی و موسوڵمان با، بەڵام ورتەی لەدەم نەهاتبووە دەر، ئاخر ئەو دەستی وەرنەدەدایە کاروباری مناڵەکانییەوە، بەڵام دڵی گوشرابوو، تا ئەو ڕۆژەی کە روخسارو قیافەتی تەندروست و

---

* 1 سەبزەوار: شارێکە لە ئوستانی خۆراسانی ئێران.

چاوانی کراوەو میهرەبانانەی دایڤید ئۆکلّی بینی و ئیدی بارێکی قورس لەسەر قەفەسەی سینگی هەڵگیرا. دەستی خستە نێو باسکی پیاوانەی زاواکەیەوەو پێکەنی، لەو لەحزەیەدا سەرنجی لاوازیی و چکۆڵەیی دەستەکانی خۆیدا، بالآی نەدەگەیشتە ناوقەدی زاواکەی، رێك هێندەی جووجەڵەیەك بوو، کێشی لە چل کیلۆ زیاتر نەبوو، لە چل کیلۆش کەمتر، ئێسقانەکانی کلۆرو قاچیشی باریك بوو وەك قەڵەم.

باران دەباری و هەوا سارد، دایڤید ئۆکلّی قەمەرەی هەبوو، جانتاکانی لە سنووقەکەی دواوەناو بە خۆشحالّییەوە توند بە شانی چکۆڵەی مەهین خانمیدا کێشا. مەگی لەپالّ دایکیا دانیشت و سەری نایە سەر شانە دەردەدارەکەی، بە گوێیدا چرپاند کە ئیدی ناهێڵێ بۆ پاریس یان بۆ تاران بگەڕێتەوە، دڵی مەهین خانم لەحاست ئەو حەمکە میهرەبانییەدا کەوتە تەپەتەپ، چاوانی لێکناو خەوی لێکەوت، بەلاّم چ خەونێکی نەدیت.

شوقەکەی مەگی و دایڤید لە نهۆمی چوارەم بوو، ئەو ئاپارتمانە ئاسانسۆری نەبوو، مەهین خانمیش شەکەت و خەوالّوو لەتری دەدا. دایڤید ئۆکلّی خەسووی کە وەك کا سووکەڵە بوو بەرزکردەوەو مەهین خانم زریکاندی، وەك قەڵەم خۆی رەپ کرد، مەگی پێکەنیی، دایڤید ئۆکلّیش خۆشحالّ و خەسووی وەك

بووکەدارینە لەباوەش گرت و بە پێپلیکانەکاندا سەرکەوت. مەهین خانم چاوانی نەدەتروکاند، باوەڕی نەدەکرد، نەیدەزانی پێبکەنێ یا بزریکێنێ یاخود بگری، بە حەیاتی شتی وای نەبینیبوو، بۆیە چ کاردانەوەیەکی ئامادەی بۆ قەبووڵکردن یان رەتکردنەوەی ئەو هەڵوێستە نەبوو، هەستیکرد ئەمە خۆی نییە، بەڵکو بۆتە شتێك، بۆتە گسك یان کورسییەك کە لە بازاڕ کڕیویانە. (بوون بە گسك) ئەزموونێکی نوێ بوو لەو دونیا تایبەتییەی خۆیدا.

شوقەکەی مەگی لەوی براکەی چکۆڵەتر بوو، لە ژووری نووستنێك زیاتری تێدا نەبوو، لەبری ئەوەی منداڵیان نەبوو، سەگیان هەبوو، سەگێکی گەورەو کوڵکن، سەگێك هێندەی مەهین خانم.

دایڤید ئۆکڵی پیاوێکی ماقووڵ و مەنتیقیی بوو، هەموو کارەکانی بە حیساب بوو، نەدەچووە ژێر باری سۆزو بەزەییەوە، تێدەفکری، لە روو دانەدەما. بڕیاردرا کە مەهین خانم لەسەر قەنەفەکەی ژووری میوان بنوێ، کە میوانیش هات بچێتە ژووری کچ و زاواکەی و لەوێ لەسەر سیسەمەکەی ئەوان راکشێ – نووستوو بێدار – چاوەڕێ بکات ... هەڵبەتە ئەمە رێگەچارەیەکی ماقووڵ نەبوو، بەڵام ئەدی چارە چ بوو؟ مەهین خانم قسەی نەبوو، هەرگیز قسەی نەبووە، خۆ گەر قسەیەکیشی

هەبا ئەوا دەیزانی کە وەختی گوتنی نییە، هەر ئەمەش ژیانی بۆ هەمووان سانا کردبوو.

دایڤید ئۆکلی مامۆستا بوو، وانەی ئابووریی دەگوتەوەو تەواوی خەرجییەکانی ماڵی لای خۆی دەنووسی. مەهین خانم خۆشبەختانە هێندەی فڕوجێك بوو، هەوڵی دەدا لە مریشکێك کەمتر بخوات .. مەگی دەچوو بۆ زانکۆ .. لەوێ دەرسی ژمێریاریی دەخوێند، ژن و مێرد هەر لەبەیانییەوە دەچوونە دەرێ و شەوێ دەگەڕانەوە، شەکەت و تاقەتی قسەکردنیان نەبوو، خۆ گەر قسەشیان کردبا ئەوا لەبارەی گرانیی و خەرجیی ژیانەوە دەدووان. مەهین خانم پارەی پێنەبوو، هەر یەکەم ڕۆژ بازنگە ئاڵتوون و گووارە یاقوتییەکانی بە زۆری زۆردارەکیی بە تکاو رەجا دایە کچەکەی تا بیانفرۆشێ. مەگی گوتبووی: " نا .... مەحاڵە ! " شووەکەشی گوتبووی:" قەیچێکات ! " مەگی گریا بوو، گوتبووی:" نا ! " بەڵام پاشان قاییل ببوو، هەڵبەت بە نابەدڵیی و بە رانومایی شووەکەی.

مەهین خانم فێرببوو کە لەگەڵ خۆیدا بئاخڤێ، ئاخر زوبانی زاواکەی نەدەزانیی و (مەگی)یش ناچاربوو بە ئینگلیزیی لەگەڵ شووەکەیدا بدوێ یان ئەسڵەن هیچ نەڵێ ... بە بێدەنگیی شێویان دەکرد، مەگی دەرس و دەوری سبەینێی ئامادە دەکردو

دایڤیدیش دەکەوتە رۆژنامە خوێندنەوە، تەواوی لاپەڕەکانی ئەمدیوو ئەودیو دەخوێندنەوە، پاشان سێ قۆڵیی دەکەوتنە تەماشاکردنی تەلەفیزۆن، بەرنامەی زانستیی یان کلتووریی، باس و وتووێژو مەهین خانمیش واقوڕماوو راماو، نە هیچی دەبینی و نە لەهیچیش حاڵیی دەبوو، لەنێو یادەوەرییەکانی خۆیدا نوقووم دەبوو، لە کات و شوێنێکیتر ... بە رۆژیش هەر بەتەنها بوو، ماڵەکەی پاکدەکردەوە، بە دوو ئینجانەی سەر قەراغی پەنجەرەکەوە خۆی خەریکدەکرد، بە سەعات لە بارانی بەردەوام و ئاسمانی تاریکی شاری دەنۆڕیی، لە سەگەکەی دایڤید ئۆکڵیش دەترساو زوربەی کات تا کچەکەی دەگەڕایەوە لە ژووری نووستن دەمایەوە، هەندێجار دەچووە دەرێ، گەر باران وچانی دابا ئەوا لە باخچەکەی بەرامبەر دادەنیشت و لە سەرمادا هەڵدەلەرزی. زستانێکی تووش بوو، سەرما کاری لە مەهین خانم کرد، یەکەمجار قوڕگی هەوی کردو پاشان سینگی ... وای چ قایم دەکۆکیی! وەك بڵێی دڵ و ریخۆڵەی بیانەوێ بێنە دەرەوە، لە هەمووشی ناخۆشتر دەنگی کۆکینەکەی بوو کە خەوی دراوسێکەی ئەودیویانی زڕاندبوو، دراوسێکەیان بە مشت بە دیوارەکەیدا دەماڵی و مەهین خانمیش سەری لەژێر سەرینەکە

دەناو چمکی چەرچەفەکەی دەترنجانە دەمی و هەناسەی لەخۆ دەبڕی.

کە بەهار هات هەموو شتێ گۆڕا، چەند تاڵە رووناکیی و هەتاو لەودیو هەورەوە وەدیارکەوتن و دڵەکان کرانەوە ... دایڤید ئۆکڵی سێ رۆژ مۆڵەتی وەرگرت و ژن و خەسووەکەی برد بۆ پیاسەو گەڕان. ئەو ماوەیە خۆش رایانبوارد، مەگی حەپ و شروبی مەقەویی بۆ دایکی کڕی و مەهین خانم دوو کیلۆیەك گۆشتی گرت و لەتوێی دڵا شکوری خودای کرد، بەڵام هێشتا سوپاسەکەی تەواو نەکردبوو کە هەمدیس نەخۆشکەوتەوە.

هێشتا ئەووەڵی هاوین بوو، دایڤید ئۆکڵی دوو مانگی هاوین دەچوو بۆ کوێستان بۆ لای پووری، نەدەکرا مەهین خانمی بردبا بۆ ئەوێ، دەشبوو ئەو دوو مانگە شوقەکەیان بداتە کرێ تا پارەکەی شتێك لە خەرجییان بۆ پڕکاتەوە، بەتایبەتیی خەرجی خەسووشی هاتبووە سەرو لانیکەم بەو پارەیە ئەو خەرجییە قەرەبوو دەبۆوە. رێککەوتن لەسەر ئەوەی کە مەهین خانم بۆ پاریس بۆ لای کوڕەکەی بنێرنەوە، خێرا ئەم بڕیارەیاندا، بەبێ مشورەتکردن بە مەسعود (د). مەهین خانمیان سواری تەیارە کردو تەلەفۆنیان بۆ مەسعود (د) یش کرد کە وا دایکت بەڕێوەیە. چ وەختێکی ناجۆر بوو! مەسعود (د) گەرچی بە

هاتنەوەو بینینی دایکی خۆشحاڵ بوو، بەڵام بەتایبەتیی لەو کاتەدا نەیدەتوانی لای خۆی گلی بداتەوە، ئاخر هەر کاتێکیتر با پێڵاوی لەسەر چاوان بوو، بەڵام لەو وەختەدا نەدەکرا، ئاخر هاوینەو هەمووان دەچن بۆ باشووری فەڕەنسە، پارەی ئوتێل و کرێ خانووی سەر زەریایان نییە، رەشماڵ هەڵدەدەن، لە قەراغ زەریا و لە بیابان ... نا ... لە دارستان یاخود لە دەشت ... جیاوازیی چییە؟ لەبەرئەوە بردنی مەهین خانم مەحاڵ بوو، ئیدی خوشك و برا بووە دەمەقالێیان، دایڤید ئۆکلی چەند رێگەچارەیەکی شکدەبرد، هەموان ئەقلیان خستە سەریەك و بڕیاردرا کە مەهین خانم هەمدیس بۆ لەندەن بگەڕێننەوەو شتێکی بۆ بکەن کە هەر لەوێ بمێنێتەوە.

گەرچی هەوڵیاندەدا قسەو باسەکانیان نزم و هێواش بێ و دایکیان گوێی لێنەبێ، بەڵام مەهین خانم دەیبیستن و نووکی پێی لە عەردەکە گیر دەکرد تا بەڵکو کون بێ و رۆبچێتە ناوی ... دەیبینی کە بۆتە شتێکی زیادەو ئەمدەست و ئەو دەستی پێدەکرێ. مەهین خانم سەرەگێژەی پێکەوتبوو.

فەیروزە خانم هاوڕێیەکی نێزیکی مەگی بوو، دوکانێکی چکۆلەی جلك شتنی هەبوو کە خۆی پێدەژیان، داوای یارمەتییان لەو کرد. فەیروزە خانم ژنێکی روخۆش و قسە خۆش بوو، پێیگوتن کە

خۆیشی لە ژوورێکی چکۆڵەدا دەژی و ناتوانێ کەس لای خۆی گل بداتەوە، بەڵام ئەمبارێك لە پشت دوکانی جلك شۆرییەکەیدا شك دەبا کە گەرچی پەنجەرەی نییە بەڵام گەرم و ئەمینە، دایڤید ئۆکلی قاییل بوو، مەگی نارەحەت بوو، بەڵام چارەی تری نەبوو، هیچی نەگوت، مەهین خانمیش قاییل بوو، ئاخر دەیویست هەرچی زووترە کۆتایی بەو کێشەیە بێت.

ژوورەکەی پشت دوکانی جلك شۆرییەکە شێدارو نیوە تاریك بوو، یەکەمین شەو مەهین خانم تا بەیانیی گریاو لەخودا پاڕایەوە بیمرێنێ. لەخۆی پرسی ئەوە چ شتێکە کە ئاوها ئەمی بەژیانەوە گرێداوەو ئەو هێزەی لەکوێ بوو؟ بۆی دەرکەوت ئەوە ئەڤینی مناڵەکانێتی کە ئەمی ئاوها بە ژیانەوە گرێداوە. نەزری کرد کە ئەو ئەڤینە لەدڵیا نەمێنێ و ئیتر بۆ خۆی ئیسراحەتکا.

فەیروزە خانم ژنێکی نازەنین بوو، دەیتوانی ناوبژیوانیی دە پیاو بکا، مێردەکەی لە تاران دەژیا، مێردێکی ماتەم زەدەی تریاکیی،ساڵی جارێك بەپارەی ژنەکەی دەچوو بۆ فەرەنگستان، مێردێکی دەم بە پرتەو بۆڵە، دەم بە شکایەت لە ئەرزو لەئاسمان، مێردێکی ئاوساوی دەست و پێ سپیی، پێشتر کەسێك بووە یان خۆی پێیوابووە کەسێکە خوێنەوارو ئەهلی کتێب و تەرجومە، بە یەکەمین گورزی زەمانە ئەژنۆی شکا بوو،

پەرێشان و نائومێد ببوو، فەیروزە خانمیش شێرە ژن بوو، حەوسەڵەی منگە منگ و پرتەو بۆڵەی نەبوو، منداڵەکانی رەوانەی ئینگلیستان کردبوو، دواتر خۆیشی هاتبوو بۆ ئەوێ و قۆڵی ئیشکردنی لێهەڵماڵیبوو. فەیروزە خانم ژنێکی ئازاو بەماریفەت و بەرامبەر خەڵکانی دەوروبەری میهرەبان بوو، یارمەتی ئەو کەسانەی دەدا کە شایانی یارمەتیی بوون. هەر کە چاوی بەمەهین خانم کەوت – شیرین روخسار، چاوانێکی هەنگوینیی خەمگین – شەیدای بوو. بازاڕیی بۆ دەکرد، بە هانایەوە دەچوو، لە دوکانی جلك شۆرییەکەیدا دایدەنیشاند، کتێب و رۆژنامەی فارسیی بۆ دەهێناو سەرگەرمیی دەکرد.

کەریم خانی برای مەهین خانم لە کەنەدا دەژیا، خاوەنی پارەو خانوو، تەنانەت باخچەیەکیشی بە چەند دانەیەك باڵندەو کەروێشکەوە هەبوو. لە رێگەی خەڵك و خواوە هەواڵی وەزعی خەراپی خوشکەکەی پێگەیشت و کردییە هەرا، ئەو هەواڵە هێند کاری تێکرد کە نامەیەکی پڕ لە گلەیی و جنێوی بۆ خوشکەزاکانی نووسی (دەشێ زیادەڕۆیی لەو نامەیەدا کردبێ، بەڵام ئیدی بەدەست خۆی نەبوو) لە نامەکەدا ئەمری پێکردن کە پێداویستییەکانی سەفەر بۆ خوشکەکەی جێبەجێکەن، ئەم خۆیشی ناسیاوێکی لە باڵیۆزخانەی کەنەدا هەبوو، بەهۆی

ئەوەوە ڤیزای بۆ مەهین خانم وەرگرت. بلیتی تەیارەی بۆ ڕەوانە کرد، کە مەسعود (د) یان مەگیش ویستیان شتێك بلێن، یەکسەر تەلەفۆنی بۆ کردن و کارێکی باشی پێکردن، ئاخر لەوەوە کە سەرگەورەی خێزانەکە بوو کەسیان نەیاندەتوانی لەقسەی دەرچن.

سەرەتای زستان بوو کە مەهین خانم بەرەو کەنەدا کەوتە ڕێ، خۆشحاڵ بوو کە ئەمجارەیش، بە ڕێگەیەکی وا درێژدا کەوتۆتەوە نێوان عەردو ئاسمان، وای ... مەهین خانم چ کەیفێکی هەبوو! لای پەنجەرەکەوە دانیشت و چاوانی بڕییە روناکیی تەنکی دەرێ، جێگەکەی گەرم و ئەمین و ئەمیش ئەوەی دەویست کە کونجێکی پارێزراوی هەبێ لە دەسدرێژی خەڵکان. مەهین خانم تای هەبوو، هەتاو خۆی لەودیو شووشەی پەنجەرەکە هەڵدەسوو، بۆ لەحزەیەك خەوی لێکەوت، سەری کەوتە سەر سینگی، بە ئاگابۆوە، پێڵووەکانی نیوە کراوەو نیگای تا کۆتایی ئاسۆ دەڕۆیشت، تا کۆتایی ئەو ویسعەتە مەزنە کە تا ئەوپەڕیی راخرا بوو، ژێریشییەوە دەشتێك بوو لە هەوری سپیی، رووناك، سووکەڵە، پاقژ ... وەك خەونێکی مەلەکوتیی، خەونێکی بێ خایلەی فریشتە خۆشەویستەکان.

کەسێك بە گوێیدا چرپاند، نەفەرەکەی لایەوە بوو، گوێی لێنەبوو، سینی خواردنەکەی نەویست و رووی وەرچەرخاند، روخساری بە شووشەی پەنجەرەکەوە نووساندو رۆشنایی خۆر رژایە چاوە سیحراوییەکانییەوە، هەستیکرد هەزاران ئەستێرەی چکۆڵە لەتوێی بیرو خەیاڵاتەکانیا دەدرەوشێنەوەو چرایەکیان لەناخیدا پێکردووە.

ئاسمان سەراپا شین، بە بێ پەڵەیەك هەور، بە بێ لەکەیەکی ناقۆڵا یان شەپۆلێکی ناهاوسەنگ، رۆچووبووە دوایین سنوورەکانی ئەندێشەوە تا سەرەتای شتەکان، تا ئەوسەری فیگۆرە رۆژانەیی و پێوانە باوەکان. مەهین خانم خۆی بینی تەمەنی دوانزە ساڵانەو لە باخەکەی دەماوەنددا خەریکی یارییە، بەفر دەبارێ و سەرپەنجەکانی بە بەرکەوتنی توێژاڵی تەنك و قرچۆکی سەهۆڵ دەتەزێن، لە بارینی سەرنجڕاکێشی بەفر دەنۆڕێ، لە ئاسەواری رەنگ خۆڵەمێشیی ئاسۆ دەنۆڕێ و هەستدەکا پێی لە عەرد بۆتەوەو بەرەو ئاسمان دەفڕێ، مەهین خانم شێت و شەیدای ئەم گەمەیە بوو، کە پیرییش بوو ئەم گەمەیەی هەر بیر نەچۆوە، لە پاڵ پەنجەرەکەدا دادەنیشت و نەنە خان چا و نەواتی بۆ دەهێنا، ئیدی هەردووکیان وەك ئەوەی جنۆکە دەستی لێوەشاندبن لە سپێتیی رەهای دەرەوەیان

دەنۆڕیی و هێور هێور خەو دەیبردنەوە، نیوەشەو خەبەری دەبۆوە، دەیزانی کە بەفر هەر دەبارێ و گوێی رادەدێرا، هەموو شار نووستبوو، هەموو شار بەستبووی، شار لە ماڵێك دەچوو چۆڵ و هۆڵ کە ئەشیاکانی لەژێر چەرچەفێکی پاك و تەمیزدا شاردرابێتەوە، جگە لەبێدەنگیی ئەفسوناویی فەزا، بێدەنگییەکی لێواولێو لە هیچ، تژیی لە ئامادەیی خاۆشی خودا، چ دەنگێکی تر نەدەبیسترا.

مەهین خانم بەدرێژایی رێگە تا ی هەبوو، شەلاڵ بوو لە ئارەقە، ئارەقەیەکی خۆش، دانیشتبوو لەپاڵ پەنجەرەکەداو هێند دیمەنی دەرەوە ئەفسوون و خوماری کردبوو، بیری نەدەکەوتەوە کێیەو لەکوێیە، وەنەوزی دەدا، خەونی دەبینی، وەئاگادەبۆوە، دەیڕوانی، یادەوەرییەکانی وەبیری خۆ دەهێنانەوەو هەمدیس دەکەوتەوە رێ، سەمایدەکرد، لەنێو بەفرا بوو، لە ناوەڕاستی ئاسماندا خلیسکخلیسکێنەی دەکرد، جۆلانەی دەکرد، لە هەموو شوێنێکدا بوو، لە زەمەنی جیاواز جیاوازدا، لەیەك لەحزەدا هەزارەها وێنەی خۆی دەبینی، یان پەرتەوازە لە فەزادا، یاخود بە ریز مەهین خانمی جۆراوجۆری لەدوای یەکەوە دەبینی، مەهین خانمی پیرو منال و جحێڵ لەم ژیانەداو لە رۆژەکانی تردا ... ژنێك بە توانایەکی بێکۆتاییەوە، گرێدراو لەگەڕانەوەیەکی

ئەبەدییدا، یەکەمجار بوو کە مەهین خانم بیری لای منالّەکانی و لای خەلّکانی سەر عەرد نەبێ، بیری لای فەرشە تەورێزییە گەورەکەو بیری لای شالّەکانی نەبێ، بیری لای مالّەکەی نەبێ لە شەقامی پەهلەویی و بیری لای یادەوەرییەکانی سەر عەردی نەبێ.

بە ژوور هەورەوە بوو، ویسعەتی مەزن هێور هێور دەچووە بەیەنێوەو لەوسەری رۆحیدا رۆدەنیشت، شێدارو داهێزراو وەك گەرمای دلّڕفێنی پاییز خۆی تێدەئالآن و تەونیدەکرد بە دەوریداو چەتری لەسەر هەلّدەدا، وەك بلّێی لە زگی دونیادا بێ، پارێزراوو لە ئەماندا، لەودیوی زەمەنەوە بێ.

کەریم خان نائارام چاوەڕوانی گەیشتنی خوشکەکەی بوو، بڕیاری دابوو لای خۆی گلی بداتەوەو لە بێباکیی خوشکەزاکانی شەرمەزار بوو. هەر کە چاوی بە مەهین خانم کەوت دایە پڕمەی گریان، ئاخر ئەم خۆیشی هەر دلّتەنگ و دوور لە کەسوکار بوو، رۆژی هەزار جار هەوای نیشتیمان لە کەللەی دەداو خۆی ژێوان دەکردەوە، ئیدی بینینی خوشکیش بەو پیریی و تێشکاویی و سەرگەردانییەوە خەمی نوێکردەوە. لە دلّی خۆیدا گوتی:" تف لە غەریبیی!" بۆ لەحزەیەك بەسەریدا هات بگەڕێتەوە، لەوێ باخ و مولّکی هەیەو بۆ خۆی دەچێتەوە سەر مالّ و ژیانی خۆی و

لەگەڵ مەهین خانمدا دەژی ... ئەوو مەهین خانم نێزیکی یەکتر بوون، پێکەوە گەورە ببوون و جیاوازییەکی ئەوتۆیان لەعومردا نەبوو، کە مەهین خانمی بینی ترسا، وای .. چەند لاوازو پیرو واقورماو بوو! دەڕوانێ بەڵام نابینێ، هۆش و گۆشی بەخۆی نییە، کاتێ کە دەستی گرت راچڵەکیی، ئێسکێکی گەرم و هیچیتر، قسانی لەگەڵکرد، قسەکانی نەدەژنەفت، وەڵامی هەڵیت و پڵیتی دەدایەوە، ئیدی کەریم خان پەشۆکاوو بزرکاو، خوشکەکەی لەئامێزگرت و ماچیکرد، هەستی بە پیریی خۆی کردو دڵی تاریك داهات.

گەیشتنە ماڵ، کەریم خان مەهین خانمی لەسەر سیسەمێکی گەورە خەواندو دختۆری هێنایە سەر، تەلەفۆنیشی بۆ خوشکەزاکانی کردو لەبارەی وەزعی دایکیانەوە قسانی بۆ کردن، هەروا دڵنیای کردنەوە کە هۆی ئەوە ماندوویی رێگەو بێ خەوی و گوشاری خوێنە، هیچ جێی مەترسی و نیگەرانیی نییەو ئیدی ئەوجا کەوتە دڵنەوایی کردنی خوشکەکەی، پەرۆش و شپرزەو هێند قسانی هەبوون کە نەیدەزانی لە کوێوە دەست پێبکا. چما لەبارەی رۆژانی زووەوە قسانی کردبا؟ لەبارەی رۆژانی منالییەوە؟ لەبارەی دوێنێ و پێرێوە؟ لە بارەی خۆی و بڕیاری ناکاوی گەڕانەوەیەوە بۆ نیشتیمان؟ پێدەکەنیی .. خۆشحاڵ

بوو، باوەڕینەدەکرد بڕیاری گەڕانەوەی دابێ، ئەم خۆشحاڵییە کوتوپڕەی لەچاوی خوشکەکەی دەناسی، خۆیشی نەیدەزانی چۆناوچۆنی ئەو خەیاڵە داوێتیی لە کەللەی، دەشێ بینینی قیافەتی مات و ئامادەیی سەرگەردانی خوشکەکەی ئەمی راچڵەکاندبێ، لە چاوانی راماوی مەهین خانمی روانی و ترسا، چاوانێك کە وەك بڵێی خاڵیی بن لە یادەوەریی ئاشناو بیرو خەیالاتی ماقووڵ، غوربەتی لەو چاوانەدا بینی و لە قولایی دڵەوە لەرز دایگرت، تازەکیی پەی بەوە برد کە چەندێك بێ کەسوکارو تەنهایە، تازەکیی پەی برد بەوەی کە ژێر پێی خاڵییەو وەك موسافیرێکی غەریب لەویستگەیەکی ساردو خەمگیندا، ئامادەبوونێکی مۆقەت و زوو گوزەری هەیە. دەستی مەهین خانمی گرت و ماچیکرد. پێیگوت:" دەربەدەریی و بێ ماڵ و حاڵیی تەواو! " پێیگوت: هەر کە تەندروستیی هاتەوە سەر خۆی بە یەکجاریی دەگەڕێنەوە. مەهین خانم پێڵووی لێکنا، بینی کە لەپاڵ پەنجەرەی تەیارەدا دانیشتووەو ویسعەتی شین بانگیدەکات، نووستوو هەمدیس ئاسمانی لە خەوندا بینی کە وەك زەریایەکی بەخوڕ بەرەو پانتاییەکانی رووناکی بوون رێیدەکرد، خۆیشی نەیدەزانی کە چەندێکە نووستووە، تینووی بوو، هەستایە سەر پێ، ئەژنۆکانی دەلەرزین، کەریم خان لەماڵ نەبوو،

لەملاولای خۆی roوانی، نەیدەزانی لەکوێیە، ڕۆشناییەکی دڵڕفێن لەودیو پەردە تۆڕییەکەی پەنجەرەکەوە دەڕژایە ژووریَ، زیاتر چووە پێشیَ، دەستی بەلێواری کورسییەکەوە گرت، راوەستا تا هەناسەیەك وەرگریَ، دوو هەنگاوی هەڵێناو مەزەندەی کرد کێوەکە هەڵکەندراوە، ئارەقە بەخوڕ بە روخساریدا دەهاتە خوارەوە، بە دەستێکی لەرزۆکەوە پەردەکەی لادا، لە دەرەوە بەفر دەبارییی، گوێی رادێرا، هەمان سکوتی بانگهێشتکارانەی دێرین. نەنە خانم چا و نەواتی بۆ هێنابوو، لەپاڵ دەرگاکەدا راوەستا، دەگریا، ئاخر کوڕەزاکەی شەهید ببوو، دەچوو بۆ سەبزەوار، مەهین خانم پێیگوت:" نەنە گیان، راوەستە پارەت بدەمیَ بۆ رێگە!" دەستی خستە سەر دەسکی دەرگاکە، شەکەت ببوو، دەیویست دانیشیَ، بەدوای جێگەکەیدا دەگەڕا، میوانداری تەیارەکە تەماشای بلیتەکەی کرد، کزەیەکی سارد لە روخساریدا، لەرزی لێهات، بەفر دەباری، بەفرێکی چڕ هەر کلووی هێندەی ژێرپیاڵەیەك، چووە پێشتر، پێی هەڵخلیسکا، تەیارەیەکی سارد بوو، جێگەیەکی پەیدا کرد لێیدانیشیَ، زیاتر چووە پێشیَ، شەقامێکی سپیی لەبەردەمیدا، پروشەی بەفر دەچووە چاوانییەوە، کێوی دەماوەند، بەرزو تۆکمەو شکۆدار، لەدوورەوە تەماشایکرد، شکۆمەندییەکەی لە شکۆمەندیی باوکی

دەچوو ئەو دەمەی لەسەر بەرماڵ بۆ نوێژکردن رادەوەستاو (با) خۆی دەکرد بەژێر عەباکەیدا. لەو ساتانەدا پێدەچوو باوکی سەری لە ئاسمانا بێ و پێشی رەگی بە عەردا رۆچووبێ. چەند خۆش بوو ئەو کاتانەی کە لەپاڵ ئەو کێوە بڵندە ئەفسوناوییەدا دەژیا، ئەو کێوە بڵندە ئەفسوناوییەی کە سەری داوێتی لەئاسمان. ئەم پیاوە لەنێوان دوو عامودی مەڕمەڕییدا راوەستاوە بۆ نوێژی نیوەڕۆ، لەگەڵ سێبەرەکەیدا چووە بۆ ئەوپەڕی دونیا، چ کەیفێکی هەبوو ئەو کاتانەی کە دەچووە ژێر عەباکەیەوەو سواری کۆڵی دەبوو، بەسەر بڵندترین ترۆپکی دونیاوە بوو، لەسەروو عەردو لەسەروو خانووی چکۆڵەی قوڕو بە ژوور مرۆڤی چکۆڵەو کورتەبنەوە کە هەر هێندەی مێروولەیەك بوون.

لەپەنجەرەی تەیارەکەوە کە سەیری کرد، هەمان دیمەنی بینی و پێیوابوو کە هەمدیس باوکی کردوویەتییە قەڵاندۆشکانی و ئیدی دەستی کەسی ناگاتێ، نە دەستی دایکی کە سزای بداو سەرزەنشتی بکا، نە دەستی خانمی مامۆستای ماتماتیك کە لەبارەی زەرب و بەشە ناکۆتاکانەوە بۆی بدوێ، نە دەستی حەسحەسەکەی کۆڵان کە گوێچکەی راکێشێ، نە دەستی مێردەکەی کە بیچەوسێنێتەوەو قەهری بدا، نە دەستی مناڵەکانی کە هۆگری بن و بە لەزەتێکی ئاژەڵانەوە گۆشتی بجوون و خوێنی

بخۆنەوە، نە دەستی خەڵکانی تر کە پێوەری ئەخلاقی و فەلسەفەی مێژوویی بۆ دانێن و سەری بە کێشی قورسی وشەکان بئاخنن و بە راستەو پڕگاڵی ئەندازە پەککەوتووە ماتماتیکییەکان مەرزی روانین و سنووری شعوری مەزەندەکەن.

کەسێ بانگیکرد، دەشێ دەنگەکە لەودیو کێوی دەماوەندەوە بووبێ، رایکرد، سوڕایەوە، بە شەقامێکی دەستەچەپدا داگەڕا، شەقامێکی پڕ لە بەفر، خەریکبوو لەتاو گەرما دەسووتا، پاڵتۆکەی داکەند، قۆپچەکانی کراسەکەی کردنەوە، سەری رووەو ئاسمان هەڵبڕیی، گەمەکانی منالّیی بیرکەوتنەوەو پێکەنی، بەفر دەڕژایە دەمی، بەفرێکی بەتام بوو، سەیریکرد ... سەیریکرد، دیقەتیدا، بێئەوەی پێڵوو بتروکێنێ، پێی لە عەرد بۆوە، پەڕی بەفر بەفەزادا داکوترا بوو، ئەمیش بەرەو سەرێ دەچوو، ئیدی لە ئاسمان بوو، بەژوور هەورەوە، کێوی دەماوەندی بینی، کێوی دەماوەند لەژێرییەوە بوو، کورسییەکی گەورەی لەداری گوێز دروستکراویان لەسەر ترۆپکەکەی بۆ دانا، شاڵێکی مەخمەڵی سووریشیان – لە هەمان ئەو شاڵەی کە لە ژوورەکەی باوکیدا بوو – دابوو بەسەر کورسییەکەدا، میوانداری تەیارەکە جێگەکەی پیشاندا، جێگە تایبەتییەکەی خۆی، دانیشت، هێندەی منالّێك دەبوو، لەنێو کورسییەکەیدا رۆچوو، عەباکەی باوکی لەخۆوە

پێچاو روخساری بە پەنجەرەکەوە نووساند، ئاسمان یەك پارچە شین بوو، زولاڵ وەك سەرچاوەیەك لە رووناکیی، ویسعەتی مەزنیش کراوەو سەخی و شکۆمەند. گوێیڕادێرا، جگە لە دەنگی بارینی بەفرو خامۆشیی شیرینی مەرگ چ دەنگێکیتر نەدەبیسترا.

*

مەسعود (د) گوناهەکەی خستە ئەستۆی خوشکەکەی و ئەوی بە کەمتەرخەم زانی، خوشکەکەشی گلەیی لە خاڵە کەریمی کرد، دایڤید ئۆکلّی گوتی:" ئەم جۆرە شتانە زۆر روودەدەن!" لەوەشەوە کە لەزانکۆ دەرسی دەگوتەوە، لەبارەی یاسای عیللەت و مەعلوولەوە قسانی کردو ئاماژەی بە ئەحکامە مێژوویی و ئابوورییەکاندا، فەیروزە خانم دلّی بۆی سووتاو پاشان بیری چۆوە، خەڵکانیتریش زۆریان لەخۆیان کرد تا چیرۆکەکەی مەهین خانمیان بیر نەچێتەوە، بەڵام دواجار بیریان چۆوە.

ئەدی چما لەو هەموو گرفتاریی و بەدبەختیی و راکەراکەو شەکەتییەدا، چما لە زەمەنی جەنگ و غەریبییدا دەکرا بونیام هیچی بیر یمێنێ؟

مەهین خانم باش لەمە گەیشتبوو ... سوپاس بۆ خودا کە وی ژنێکی بەشعور بوو.

*

لە کتێبی:

(در استانه فصل سرد) ەوە کراوەتە کوردیی

انتشارات: روشنگران و متالعات زنان **1376**.